

Список літератури

- 1 Слухай С.В., Гончаренко О.В. Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів Фінанси України. – 2006. - № 7. – С. 12–21.
- 2 Бюджетний кодекс України: закон, засади, коментар / за ред. О.В. Турчинова і Ц.Г. Огня. – К.: Парламентське видавництво, 2002. – 320 с.
- 3 Цимбал Л.Л. Зарубіжний досвід фінансування малого і середнього бізнесу // Фінанси України. – 1999. – № 5. – С. 79–81.
- 4 Даниленко А.І., Береславська О.І., Бесараб Є.О., Буковинський С.А., Василик Д.О. Фінансово-кредитні методи державного регулювання економіки – К.: Інститут економіки НАН України, 2003. – 415 с.

В статье исследованы особенности региональной финансовой политики в странах Европы, проведена оценка ее эффективности, изучены возможности внедрения зарубежного опыта в Украине. Автор проанализировал методы региональной финансовой политики, выделил инструменты межбюджетных взаимоотношений.

In the article the features of regional financial policy in the Evropi countries are explored, estimation of its efficiency is conducted, possibilities of introduction of foreign experience in Ukraine are studied. An author analysed the methods of regional financial policy, selected the instruments of interbudgetary vzaimootnosheniy.

УДК 336.23:658.14/.17

Л.М. Янчева, проф., канд-т екон. наук, Н.О. Юнакова, асп.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Особливості оцінки внесків до статутного капіталу

У статті розглянуто критерій справедливої вартості внесків до статутного капіталу як один з основоположних у методології бухгалтерського обліку України і вимогах Міжнародних стандартів фінансової звітності.

акціонерне товариство, статутний капітал, внески, майно, оцінка, справедлива вартість

Механізм формування статутного капіталу являє собою обмін внесків засновників на акції, при цьому оцінка внесків здійснюється засновниками самостійно, виходячи зі справедливої вартості майна. Отже, на практиці виникає проблема оцінки справедливої вартості внесків. До того ж, варто відмітити, що, з одного боку, справедлива вартість використовується у бізнесі для визначення загального фінансового стану і прийняття рішень щодо окремих фінансових інструментів, з іншого - забезпечує нейтральну основу для оцінки дій керівництва. Ці обставини зумовлюють актуальність обраної теми, мету та напрямки проведеного дослідження.

Відповідно до норм діючих законодавчих актів у сфері створення юридичних осіб – Цивільного Кодексу України, Господарського Кодексу України, Закону про господарські товариства - жодна юридична особа у формі підприємства не може бути організована без створення статутного капіталу. При цьому лише стосовно підприємств у формі господарчих товариств у законодавстві прямо зазначений перелік об'єктів, які можуть бути внесками до статутного капіталу підприємства.

Так, відповідно до статей 86, 87 Господарського Кодексу України внесками учасників і засновників господарського товариства щодо формування статутного капіталу можуть бути:

- будинки, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності;

- цінні папери;
- права користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будинками, спорудами, а також інші майнові права (включаючи майнові права на об'єкти інтелектуальної власності);
- грошові кошти, у тому числі в іноземній валюті.

Отже, джерелами формування статутного капіталу є грошові та матеріальні внески засновників і учасників, внесені в обмін на акції акціонерного товариства. Однак, варто зазначити, що загальна вартість переданого товариства майна тільки тоді вважатиметься статутним капіталом, коли таке майно і його вартість визначено як внесок до статутного капіталу в установчому документі товариства і вартість внеску задекларована під час державної реєстрації.

Чинне законодавство практично не обмежує перелік тих об'єктів, які можуть бути внесками (вкладами) до статутного капіталу підприємства. Аналіз вітчизняного законодавства дав нам змогу визначити систему можливих видів вкладів і обмежень в оплаті статутного капіталу, які представлені у табл. 1.

Отже, предмет внеску – це те майно, яке учасник чи засновник передасть до статутного капіталу акціонерного товариства в обмін на корпоративні права.

Таблиця 1 - Можливості і обмеження у сплаті статутного капіталу

Можливі види внесків у статутний фонд акціонерного товариства	Обмеження в оплаті статутного капіталу
<p>У СК можна вносити:</p> <ul style="list-style-type: none"> - грошові засоби, у тому числі в іноземній валюті; - рухоме майно (верстати, устаткування, оргтехніка, інвентар, сировина, продукція, автомобілі й інші матеріальні цінності); - нерухоме майно (будинки, споруди, квартири, земельні ділянки, інші об'єкти, переміщення яких неможливо без їхнього знецінювання і зміни їхнього призначення); - права користування майном; - права користування землею, водою й іншими природними ресурсами; - майнові права на об'єкти інтелектуальної власності (літературні і художні твори, комп'ютерні програми і бази даних, винаходи, торговельні марки); - цінні папери (акції, облігації, ощадні та інвестиційні сертифікати і т.д.); - частку у статутному фонді. 	<p>Не можна вносити:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бюджетні кошти; - кошти, отримані в кредит і під заставу; - векселя; (ст. 12 Закону про обіг векселів); - права на земельну частку (пай) (п. 14 Перехідних положень ЗКУ); - емітовані АТ облігації (ч. 7 ст. 11 Закону про цінні папери); - земельні ділянки, призначені для ведення селянського (фермерського) господарства й іншого товарного сільськогосподарського виробництва (п. 15 Перехідних положень ЗКУ); - особисті немайнові права інтелектуальної власності (ч. 4 ст. 423 ГКУ); - майно, обмежене для обороту на території України (відповідно до постанови № 2471).

Аналіз вимог законодавства надав підґрунтя для наступного визначення майна, яке є предметом внеску до статутного капіталу акціонерного товариства, має відповідати таким вимогам:

- бути власністю засновника чи учасника;
- мати грошову оцінку;
- бути відчужуваним;
- належати до майна, яке згідно до законодавства може використовуватися для формування статутного капіталу.

Огляд національних стандартів бухгалтерського обліку дав нам можливість визначити комплекс вимог до оцінки внесків щодо статутного капіталу, результати якого наведені у табл. 2.

Таблиця 2 - Вимоги національних стандартів бухгалтерського обліку щодо оцінки внесків до статутного капіталу

Види активів	Первісна вартість активів, внесених до статутного капіталу	П(С)БО, що регулюють оцінку внесків до статутного капіталу
Основні засоби	Погоджена засновниками (учасниками) підприємства справедлива вартість	П. 10 П(С)БО 7 "Основні засоби";
Нематеріальні активи	Погоджена засновниками (учасниками) підприємства справедлива вартість	П. 14 П(С)БО 8 "Нематеріальні активи"
Запаси	Погоджена засновниками (учасниками) підприємства справедлива вартість	П. 11 П(С)БО 9 "Запаси"
Фінансові інвестиції	Справедлива вартість переданих цінних паперів	П. 5 П(С)БО 12 "Фінансові інвестиції"

Як видно з таблиці 2, основою для визначення первісної вартості активів, які отримані підприємством у вигляді внеску до його статутного капіталу, є або справедлива вартість отриманого активу, погоджена засновниками (учасниками), або справедлива вартість акцій власної емісії, переданих товариством в обмін на отриманий актив (для фінансових інвестицій). Визначення справедливої вартості і рекомендації щодо її оцінки у вітчизняному бухгалтерському законодавстві надані у П(С)БО 19 "Об'єднання підприємств". Рекомендації стандарту 19 щодо визначення справедливої вартості активів, внесених до статутного фонду акціонерного товариства наведені у табл. 3.

Таблиця 3 - Рекомендації стандарту 19 "Об'єднання підприємств" щодо оцінки справедливої вартості активів

Вид активу	Визначення справедливої вартості
Машини і устаткування, основні засоби	Ринкова вартість. За відсутності – відновлювана вартість за вирахуванням суми зносу на дату оцінки
Земля та будівлі	Ринкова вартість.
Нематеріальні активи	Поточна ринкова вартість. За відсутності – оціночна вартість, яку підприємство сплатило б за актив у разі операцій між обізнаними та незалежними сторонами, виходячи з наявної інформації
Готова продукція і товари	Ціна реалізації за вирахуванням витрат на реалізацію і суми надбавки, виходячи з надбавки для аналогічної продукції чи товару
Матеріали	Відновлювана вартість (сучасна собівартість придбання)
Цінні папери	Поточна ринкова вартість на фондовому ринку. За відсутності – експертна оцінка
Фінансові активи і зобов'язання	Не визначено.

Аналіз таблиці 3 свідчить, що не всі запропоновані підходи можна використати при оцінці початкового внеску до статутного капіталу. Це обумовлено специфікою вітчизняного ринку: відсутністю справедливого визначення ціни реалізації, обмеженістю обігу цінних паперів, відсутністю законодавчого забезпечення. У ст. 7 Закону України „Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні” [5] визначена обов'язковість проведення експертної оцінки професійним оцінювачем при визначенні вартості внесків учасників і засновників до статутного капіталу господарчих товариств тільки у випадках, якщо в зазначене товариство вноситься майно господарчих товариств із державною часткою або якщо господарче товариство створюється на базі державного майна (або майна, що знаходиться в комунальній власності). Разом з тим, цією же

статтею передбачена можливість використання експертної оцінки майна або майнових прав "у зв'язку з необхідністю захисту загальних інтересів". Таким чином, незважаючи на те, що в більшості випадків експертна оцінка майна і майнових прав, внесених засновниками й учасниками в статутний капітал акціонерного товариства, не є обов'язковою відповідно до діючого законодавства, її використання є доцільною, якщо засновники (учасники) не можуть без допомоги професійного оцінювача визначити погоджену справедливую вартість таких внесків.

Відповідно до світової практики і міжнародних стандартів оцінки, справедлива вартість визначається доходним або порівнювальним методом, а за їх відсутності – витратним.

Доходний метод передбачає залежність вартості об'єкту від доходу, який він буде приносити за певний період. За цим методом ринкова вартість визначається за допомогою методики капіталізації доходу або дисконтування грошового потоку. При першому методі дохід визначається як вартість внеску помножена на коефіцієнт капіталізації. Методом від зворотного, вартість об'єкту буде розрахована наступним чином:

$$\text{Вартість внеску} = \frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Коефіцієнт капіталізації}}, \quad (1)$$

За цим методом звичайно слід оцінювати об'єкти, які приносять дохід. У якості коефіцієнту капіталізації у світовій практиці часто використовується ставка відсотків за депозитами.

Порівнювальний метод передбачає визначення вартості за ціною об'єкту-аналогу. При цьому ціна може дорівнювати найменшій ціні на об'єкт-аналог, найвищій ціні, або середньому значенню у діапазоні цін на аналогічні об'єкти. Отже, вартість внеску за цим методом визначається наступним чином:

$$\text{Вартість внеску} = \text{Вартість аналогу} \pm \text{Коригування}, \quad (2)$$

Коригування здійснюється для максимального співставлення об'єктів. Цей метод найбільш ефективний на активному ринку, де є значна кількість об'єктів-аналогів.

Витратний метод передбачає оцінку об'єкту за сумою витрат, необхідних на його відтворення (відновлення) або заміщення, скоригованих на відповідну суму зносу. Відповідно у бухгалтерському обліку може бути дві оцінки – відновлювана вартість і вартість заміщення. Відновлювана вартість складається із суми витрат на виробництво аналогічного об'єкту з відповідними функціями і виготовленого з тих самих матеріалів. Вартість заміщення складається із суми витрат на виробництво подібного за функціями об'єкту, але з інших матеріалів чи іншої конструкції. У будь-якому випадку вартість внеску об'єкту, оціненого витратним методом буде становити:

$$\text{Вартість внеску} = \text{Сума витрат} - \text{Знос}, \quad (3)$$

Найбільш ефективним даний метод є для оцінки основних засобів повсякденного попиту (не унікальних конструкцій).

Проведемо порівняння між окремими методами визначення справедливої вартості основних засобів, результати якого наведені у табл. 4.

Таблиця 4 - Характеристика методів розрахунку справедливої вартості

Метод	Переваги	Недоліки
Доходний метод	Передбачає майбутню ситу-ацію, враховує очікувані результати	Достовірність прогнозних даних може бути низька, складні розрахунки з поп-равкою на ризик
Порівнювальний метод	Простий у використанні, має статистичне обґрунтування	Отриманий результат має відносну достовірність. Не може бути використаний при відсутності активного ринку.
Витратний метод	Відображає реальні дані про витрати на об'єкт	Не враховує оцінку майбутніх ситуацій

Отже, кожен з наведених методів має свої переваги і недоліки, при цьому порівнювальний метод отримує найменше розповсюдження в Україні у зв'язку з відсутністю активних ринків на окремі види майна. Для оцінки майнових внесків до статутного капіталу перевагу слід надавати доходному методу, що обумовлюється очікуваннями учасників від використання цього майна. А при складанні фінансової звітності перевага надається витратному методу, що обумовлено концепцією статистичного обліку, коли фінансова звітність визначає вартість об'єкту за ціною можливої реалізації, тобто з урахуванням зносу. Отже, на нашу думку, перевага повинна надаватися методу, який надає найменшу оцінку.

Окрім внесків у вигляді необоротних активів, певна частка може бути внесена сировиною або товарами. Оцінку справедливої вартості цих внесків доцільно здійснювати на основі запропонованої оцінки запасів при складанні фінансової звітності за П(С)БО 9 «Запаси» – за чистою вартістю реалізації. Цікавим є підхід щодо оцінки чистої вартості реалізації, викладений А. Риднею [7], який доводить, і з чим ми погоджуємося, що чиста вартість реалізації запасів – це поточна вартість запасів, з урахуванням їх фізичного і морального зносу та псування, зниження ціни можливої реалізації або зменшення очікуваного прибутку.

Підсумовуючи вищевикладене, на наш погляд, при оцінці внесків до статутного капіталу, слід обмежити внески тими видами активів, які по-перше, мають достатньо обґрунтованих підстав для оцінки за справедливою вартістю, по-друге, є ліквідними, що гарантує платоспроможність товариства перед кредиторами і акціонерами, і по-третє, достатніми для організації діяльності. Тобто, засновники повинні внести або грошові кошти, або необхідне для діяльності обладнання і матеріальне забезпечення.

З вищевикладеного можна рекомендувати наступні вимоги до формування статутного капіталу, які слід встановлювати при первісному визнанні:

- справедлива вартість нематеріальних активів, внесених до статутного капіталу, визначається за ціною їх придбання або за собівартістю (з урахуванням терміну їх корисного використання);
- справедлива вартість внесків у вигляді основних засобів визначається за допомогою витратного або доходного методу;
- справедлива вартість товарів і запасів визначається за покупною вартістю подібних товарів;
- справедлива вартість фінансових активів (окрім векселів) визначається за дисконтованим грошовим потоком, який може бути отриманий внаслідок їх використання.

Підсумовуючи вищевикладене, на наш погляд, при оцінці внесків до статутного капіталу, слід обмежити внески тими видами активів, які по-перше, мають достатньо обґрунтованих підстав для оцінки за справедливою вартістю, по-друге, є ліквідними, що гарантує платоспроможність товариства перед кредиторами і акціонерами, і по-третє, достатніми для організації діяльності.

Список літератури

- 1 Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436 – IV.
- 2 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 19 “Об’єднання підприємств”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 № 163.
- 3 Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16. 06 99. № 996 – XIV (зі змінами і доповненнями).
- 4 Про господарські товариства: Закон України від 10.09.91 р. № 1576-XII (зі змінами і доповненнями).
- 5 Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07. 2001 р. № 2658-III.

- 6 Про цінні папери і фондову біржу: Закон України від 18.06.1991 р. № 1201-ХІІ (зі змінами і доповненнями).
- 7 Ридня А. //Бизнес. Бухгалтерия. – 2002. - №14/1. – С. 43-47.

В статье рассмотрен критерий справедливой стоимости взносов в уставный капитал как один из основоположных в методологии бухгалтерского учёта Украины и требованиях Международных стандартов финансовой отчетности.

In the article the measure of fair value of payments is considered in the chartered capital as one of basic in methodology of record-of Ukraine and requirements of the International standards of the financial reporting.

УДК 378.3:331.01:331.6

О.В. Абашина, канд. економ. наук, ст. викл.

Кіровоградський національний технічний університет

Проблеми інвестування в освіту молоді в аграрно-промисловому регіоні

В статті приведені результати теоретичних досліджень щодо розкриття умов інвестування в освіту молоді в аграрно-промисловому регіоні. Виокремлені проблеми інвестування в освіту молоді.
інвестування в освіту, молодь, проблеми інвестування, аграрно-промисловий регіон

Інвестування в освіту насамперед зв'язано з людським капіталом, під яким в економічній теорії розуміють міру втіленої в людині здібності приносити доход. Відомо, що людський капітал включає в себе як природні здібності і таланти, фізичну силу і здоров'я, так і придбані на протязі життя знання, навички та досвід. Зрозуміло, інвестиції в людський капітал робляться на протязі всього життя людини. До них насамперед відносять витрати на освіту та підтримку здоров'я.

В умовах глобалізації, коли на друге місце в світі виходять матеріальні ресурси, а основна увага приділяється людським ресурсам, освіта займає ведучу роль у формуванні робочої сили. Особлива увага при цьому повинна приділятися молоді, від якої залежить майбутнє країни. Формувати людський капітал в сучасних умовах не можливо без інвестицій в освіту. Перед Україною нині стоять завдання про збільшення чисельності осіб з вищою освітою на 1000 чоловік населення, оскільки даний показник низький, порівняно з економічно розвиненими країнами. Особливо він низький у Кіровоградській області. Розв'язання даної проблеми в регіоні спрямовано на виконання планів наукової тематики Кіровоградського національного технічного університету МОН України за темами "Підвищення рівня зайнятості молоді в регіоні" (ДР № 0104U005814) і "Комплексна характеристика умов формування молоді як суб'єкта регіонального ринку праці" (за договором № 41.Д.104 між КНТУ та Кіровоградським обласним центром зайнятості).

Принципові ідеї теорії людського капіталу були сформульовані А.Смітом. Найбільший розвиток ця теорія отримала у другій половині ХХ століття в роботах Г.Беккера, Я.Мінсера, Г.Шульца та ін. Велика увага в даній теорії приділяється освіті та професійним навичкам. Найбільша кількість досліджень присвячена ефективності інвестицій в освіту. Розвивали дану теорію стосовно країн, в яких формуються ринкові відносини Б.Генкін, С. Воронова, М. Колосніцина, С.Рощін, Т.Разумова, Д.Богиня, О.Грішнова та інші. В роботах згаданих авторів здійснено аналіз зисків і витрат при